

Beslutningsforslag nr. B 69. Fremsat den 12. april 2005 af Line Barfod (EL), Jørgen Arbo-Bæhr (EL), Majbrit Berlau (EL) og Rune Lund (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om hjælp og frihed til ofre for menneskehandel

Folketinget pålægger regeringen inden 2006 at gennemføre en række tiltag for at hjælpe og beskytte mennesker, der har været udsat for grove forbrydelser, der kan relateres til menneskehandel.

Der skal oprettes et center, som akut kan modtage og hjælpe disse mennesker.

Centeret skal endvidere opsamle viden om problemstillinger i relation til menneskehandel,

herunder beskrive de nødvendige samarbejdsrelationer mellem forskellige instanser, samt formidle denne viden til relevante faggrupper.

Samtidig skal centeret stå for internationalt samarbejde – med særligt fokus på nordisk samarbejde – med henblik på at forebygge menneskehandel og hjælpe ofrene til et værdigt liv i deres hjemland.

Bemærkninger til forslaget

Forslagsstillerne ønsker, at der politisk sættes fokus på, at ofre for menneskehandel ofte lever som slaver. Det vil sige børn, kvinder og mænd, der lever under forhold, hvor de ikke frit kan bevæge sig, hvor andre tager deres indtjening, og som ofte bliver handlet eller narret til landet under falske forudsætninger.

For mange er slavehandel noget, der hører til en fjern fortid, noget, man har lært om i skolen, men som ikke findes længere. Men menneskehandel er et stærkt stigende problem i Norden – også i Danmark. Der er mennesker, som bliver holdt som slaver enten til prostitution eller til andet arbejde i sexindustrien, til husarbejde, til hårdt markarbejde eller til at begå tyverier.

Der er internationalt taget forskellige initiativer mod menneskehandel f.eks. i FN, Europarådet og EU, men i Danmark halter vi noget bagefter.

I Politiken den 14. april 2004 fremgår følgende: »Handel med mennesker er et stigende og overset problem, vurderer blandt andet Europarådet, Amnesty International og Dansk Røde Kors. Alene i Danmark vurderes det, at der lever mindst 1.000 personer under så dårlige forhold, at organisationerne vil kalde dem slaver.«

I B.T. den 4. juli 2004 kan man læse, at en repræsentant for Københavns Politi, Per Leo Jepsen, oplever, at børn bruges på samme sæt og vis som Oliver Twist. Han siger blandet andet: »Vi er ikke i tvivl om, at voksne står bag.«

Morten Hjort fra Red Barnet siger i samme artikel: »Børnene skal have et reelt alternativ, så de ikke fortsat skal stjæle på forældrenes eller andre voksnes vegne og endda risikerer at blive involveret i prostitution.«

Definition af menneskehandel

Når man taler om slaver, vil de fleste tænke på mennesker, der knokler i en plantage eller i en fabrik. Men når vi taler moderne menneskehandel, er der tale om en mere bred definition.

FN er nået frem til, at der er tale om menneskehandel, når en person

- rekrutteres,

- transporteres,
- overføres,
- skjules eller
- modtages ved hjælp af
- trusler,
- tvang,
- bortførelse,
- bedrageri,
- magtmisbrug,
- udnyttelse af en sårbar stilling, eller
- ved at der ydes eller modtages betaling eller fordele for at opnå samtykke fra en person, der har myndighed over en anden person, og at det sker med det formål at udnytte vedkommende.

Udnyttelse defineres således, at det i hvert fald skal omfatte udnyttelse af en andens prostitution eller andre former for seksuel udnyttelse, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende former for udnyttelse af arbejdskraft eller fjernelse af organer.

Typisk vil der i Danmark være tale om menneskehandel til

- prostitution eller anden brug i sexindustrien,
- børn, der skal stjæle, især som lommetyve på gader, i busser m.v.,
- unge piger, der udfører husarbejde under elendige forhold eller
- arbejdere, der f.eks. tvinges til at bo i en kælder under et bageri og arbejde alt for mange timer i bageriet uden at få ordentlig mad og uden at måtte komme ud eller skal arbejde i landbrug eller gartneri under kummerlige forhold.

Internationale aftaler:

FN's Generalforsamling vedtog den 9. november 1998 resolution nr. 53/111 og resolution nr. 53/114, hvorved det blev besluttet at etablere en åben ad hoc-komité med det formål at udarbejde en omfattende international konvention til bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet samt supplerende internationale instrumenter til bl.a. bekæmpelse af handel med kvinder og børn.

Den 15. november 2000 vedtog FN's Generalforsamling en konvention om grænseoverskridende og organiseret kriminalitet, og bl.a. protokollen om bekæmpelse af menneskehandel blev vedtaget af FN's Generalforsamling ved resolution nr. 25 af 15. november 2000. Danmark undertegnede både konventionen og protokollen den 12. december 2000.

Formålet med denne protokol til FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet er at forebygge og bekæmpe menneskehandel, herunder særlig handel med kvinder og børn, samt at beskytte og hjælpe ofrene (jf. L 118, lovforslagets bilag 7, folketingsåret 2001-02, 2. samling).

Ved protokollen forpligtes de lande, der ratificerer protokollen, til at kriminalisere menneskehandel samt at sikre bistand til og beskyttelse af ofrene for menneskehandel. Herunder sikre, at ofrene kan udtale sig under straffesagen, og at de får mulighed for at opnå erstatning.

Nordisk Råd har taget flere initiativer, som alle berører emnet menneskehandel, heriblandt rekommandationer, der er blevet vedtaget af Nordisk Ministerråd.

Det er eksempelvis blevet muligt at bruge filmen »Lilja 4-ever« i forebyggelsen af handel med mennesker og fremme oplysningen allerede i folkeskolen (A 1323/medborger. Rek. 11/2003/medborger. D2004).

Et andet initiativ er at sikre uddannelse af personale i politi og retsinstanser, som kommer i berøring med kvinder udsat for menneskehandel (A 1302/medborger. Rek. 19/2002/medborger. D2004).

Nordic-Baltic Campaign Against Trafficking in Women udsendte endvidere sin afsluttende rapport »Trafficking – final report 2002« i år 2004.

Projektet var et initiativ taget af Nordisk Råd og finansieret af dels Nordisk Ministerråd dels de enkelte lande.

Danmarks indsats

Med en lovændring af straffeloven i 2002 har Folketinget i 2002 levet op til den del af de internationale aftaler, der handler om at gøre menneskehandel strafbart, men har endnu ikke gjort særlig meget for at hjælpe ofrene. Dog skal nævnes projekt »Stop kvindehandlen«, der som det eneste i landet yder en konkret indsats. Projektet skal efter planen afsluttes i oktober 2006. Projektet har allerede efter et år haft 25 udenlandske kvinder i deres beskyttelsestilbud.

Projektet har ved sammenligning med tilsvarende projekter i udlandet kunnet opstille en meget stærk formodning om, at jo længere kvinderne kan være beskyttet, jo større er muligheden for, at de vil vidne.

Som loven er nu, kan ofrene normalt kun blive i Danmark i 15 dage. Der er imidlertid et stort behov for, at ofrene kan blive i Danmark i en længere periode end de 15 dage, både for at sikre retsforfølgelsen af dem, der står bag menneskehandel og udnyttelse af ofrene, og for at yde den nødvendige omsorg og rehabilitering, ofrene har brug for. Endvidere er der et stort behov for at forbedre mulighederne for at yde ofrene hjælp til at vende tilbage til deres hjemland – bl.a. i form af en »ny historie« og ved samarbejde med organisationer i deres hjemland.

Regeringen har gentagne gange forsikret, at lovgivningen åbner mulighed for, at ofrene kan blive så længe som nødvendigt. Men i praksis er denne mulighed stort set ikke blevet anvendt.

Det fremgår bl.a. af ligestillingsministerens svar af 24. juni 2004 på spørgsmål S 3282, at der er tale om meget få sager, hvor der gives visum med henblik på at afgive vidneforklaring i retssager. Det normale er, at udlændingemyndighederne kræver, at ofrene straks rejser ud. I ni sager i perioden oktober 2003 til juni 2004 har Udlændingestyrelsen givet en frist på 15 dage til udrejse af hensyn til, at politiet overvejede at efterforske et groft overgreb. Der har endnu ikke været en eneste sag, hvor der er anmodet om en længere udrejsefrist end 15 dage.

I sit svar på spørgsmål S 680 den 24. november 2004 undviger integrationsministeren at oplyse, efter hvilke konkrete kriterier der vil kunne sikres visumfrit ophold eller udstedelse af visum eller midlertidig opholdstilladelse. Det betyder, at der må et øget fokus på ofres muligheder, og konsekvenserne ved hjemsendelsen må beskrives og dokumenteres.

Ministeren for ligestilling har fremlagt »perspektiv- og handlingsplan 2005«. I denne handlingsplan er projektet »Stop kvindehandel« ikke nævnt. Det ligger derfor forslagsstillerne meget på sinde, at al den solide faglige erfaring, der er opsamlet i projektet, integreres i det foreslåede center og det tydeliggør behovet for, at der oprettes et center. Det nævnes i handlingsplanen, at der vil komme en revideret handlingsplan i 2005, hvori det er indarbejdet, at der skal ydes en indsats over for børn, der er ofre for menneskehandel.

Landsdækkende center for hjælp til ofre for grove forbrydelser

Konkrete tiltag er nødvendige, snak og holdninger er ikke nok. Derfor ønsker forslagsstillerne, at regeringen inden 2006 skal sikre oprettelsen af et landsdækkende center, der kan modtage og hjælpe mennesker, der er ofre for den grove forbrydelse, som menneskehandel er.

Centerets arbejdsområde defineres som ofre for den grove forbrydelse, menneskehandel, af de to følgende grunde: For det første fordi menneskehandel handler om andet end prostitution, som der ellers mest er fokus på. Det vil sige, at mænd og børn ikke er omfattet af tiltag, når man sætter fokus på prostitution. For det andet fordi et stempel som kriminel eller prostitueret vil gøre det sværere for ofrene at blive integreret enten i deres hjemlande og byer eller i Danmark. Det er en vigtig pointe, for når kvinderne, børnene og mændene via hjælpeprogrammer skal tilbage til deres hjemstavn, så er det stort set umuligt at blive integreret, hvis man er stemplet som »en tidligere prostitueret«. Ofrene skal have retten til at kunne få en »ny historie«, hvilket er nødvendigt for at kunne blive integreret socialt og på arbejdsmarkedet. Det tager selvklaart mere end 15 dage at få en »ny historie« og at få arbejdet traumer fra de trusler vold og anden tvang, der altid er forbundet med menneskehandel.

Centeret skal have følgende opgaver:

Centeret tænkes som én organisation, men centeret vil være geografisk adskilt i en afdeling for børn, en for kvinder og en for mænd.

1. Centeret skal i døgndrift varetage her og nu-hjælp til ofrene. Ofrene skal kunne møde op selv, fordi de har hørt om centeret fra andre, eller de kan blive bragt af politiet, socialforvaltningen, kvindekrisecentre, fagforeninger eller andre, der møder ofrene. Det kræver et akutberedskab af personale med både pædagogisk, psykologisk og social viden, og som desuden bærer have kendskab til mindst et sprog ud over dansk. Hjælpen kan både bestå i omsorg, akut krisehjælp og andet, afhængig af den situation, ofret er i. I nogle tilfælde kan der også være behov for at tilkalde sundhedspersonale, hvis der f.eks. er tale om børn, der er underernærede og/eller har forskellige sygdomme, og der kan være behov for juridisk hjælp, f.eks. hvis en tvangsarbejder skal have hjælp til en erstatningssag mod den, der udnyttede ham.
2. Centeret skal hjælpe ofrene i kontakten med de danske myndigheder, f.eks. politiet, socialforvaltningerne og Udlændingestyrelsen. Med afsæt i de praktiske erfaringer fra samarbejdet skal centeret løbende udarbejde modeller for samarbejdet, herunder beskrive deres egen rådgivende og vejledende funktion.
3. Centeret skal have et tilbud om beskyttelse til de ofre, som udsættes for trusler fra menneskehandlere og deres håndlangere. Det betyder, at centeret må have beskyttede/hemmelige adresser, hvor

ofre kan opholde sig. Der kan også være tale om de børn, som er udnyttet til kriminalitet, og som nu spærres inde på de sikrede afdelinger, eller som opholder sig i Røde Kors' asylcentre.

4. Centeret skal hjælpe ofrene med at komme hjem. Der skal samarbejdes med såvel internationale organisationer som organisationer i de lande, ofrene kommer fra, såfremt ofrene ønsker dette.
5. Enkelte ofre vil dog ikke skulle have hjælp, fordi de ønsker at blive i Danmark og opfylder betingelserne for at få asyl eller f.eks. af humanitære årsager kan få opholdstilladelse i Danmark. Med afsæt i de praktiske erfaringer med dette samarbejde, skal centeret løbende udarbejde modeller for samarbejdet samt bistå hjemlandene med at lave oplysningskampagner om emnet.
6. Centeret skal udarbejde en årlig journalistisk rapport, der fremlægger og kommenterer centerets skriftlige dokumentation, herunder komme med anbefalinger til lovjusteringer, vejledninger for arbejdet og andet, som centeret finder relevant.
7. Den systematiske vidensakkumulation skal desuden bruges til, at centeret jævnlige tilbyder efteruddannelseskurser for relevante faggrupper, f.eks. politi, sagsbehandlere, gademedarbejdere m.v.

Økonomi

De beskrevne opgaver for centeret kræver erfarent, veluddannet og meget fleksibelt personale.

Når man skal løfte så mangeartede sociale opgaver, er det helt nødvendigt, at man fraviger de vante tanke-sæt om belægningsprocenter og om præcise takster for en døgnpris, da disse kan variere alt efter opgavens omfang. En opgave kan være, at en retssag trækker så meget i langdrag, og at ofret bliver så selvhjulpent og kommer så meget uden for fare, at han/hun kan fraflytte centeret mod, at en ansat er støttekontaktperson nogle timer om ugen.

En anden opgave kan være, at et offer kan have hårdt brug for psykologsamtaler eller være i beskyttelsestilbud i hele perioden.

Sideløbende med den daglige og akutte modtagelse af ofre har centeret opgaver som metodeudvikling og vidensakkumulation, hvilket kræver yderligere kvalifikationer hos personalet.

Det er forslagsstillernes umiddelbare vurdering, at der årligt skal afsættes ca. 20 mio. kr. til den samlede drift af centerets opgaver. En del af disse midler vil medføre en besparelse på andre områder f.eks. hos politi, socialforvaltning, flygtningemyndigheder m.v.. Men det er meget svært at sætte tal på, hvor præcist

disse besparelser vil ligge, da det ofte vil være spredt ud over landet. Forslagsstillerne er naturligvis indstillet på at aftale finansieringen med de partier, der måtte støtte forslaget.

Fælles nordisk indsats

Centerets vidensopsamling og internationale samarbejde bør være et fælles nordisk projekt, hvor man kan lære af hinanden. Derfor har forlagsstillerne sikret sig, at spørgsmål om menneskehandel rejstes af den venstresocialistiske grønne gruppe, VSG, i Nordisk Råd, så der kommer fællesnordiske initiativer.

Skriftlig fremsættelse

Line Barfod (EL):

Som ordfører for forlagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om hjælp og frihed til ofre for menneskehandel.

(Beslutningsforslag nr. B 69).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.